

“จากลิง...สู่...คน” ช่องทางของไข้มาลาเรียสายพันธุ์ใหม่

เรียบเรียงโดย: วีระพงษ์ เรียบพร

นักวิชาการสาธารณสุข กลุ่มงานระบาดวิทยา

ไข้มาลาเรียชนิดนี้ที่เราคุ้นเคย แต่ใครเลยจะรู้ว่าตอนนี้เจ้าโรคชนิดนี้ได้มีการพัฒนาตัวขึ้นมาใหม่แล้ว จากกรณีที่พบผู้ป่วยโรค ไข้มาลาเรีย สายพันธุ์ใหม่ ในประเทศไทย ปี 2552 จำนวน 3 ราย คือ จันทบุรี 1 ราย และ ยะลา 2 ราย โดยตรวจพบเชื้อ “พลาสโมเดียม โนวซี” (*Plasmodium Knowlesi*) ซึ่งเดิมเชื่อนี้มีอยู่ในลิง แต่กลับติดต่อและทำให้เกิดโรคในคนได้ คงจะทำให้เราอยากรู้ เจ้า ไข้มาลาเรียชนิดนี้ มากขึ้น

สำหรับเชื้อมาลาเรียในประเทศไทย ที่พบมาเป็น 100 ปีแล้วมี 4 ชนิด ที่พบมากที่สุด ได้แก่ พลาสโมเดียม ฟัลซิพารัม (*Plasmodium falciparum*) บริเวณชายแดนไทย-พม่า พบร้อยละ 70 ส่วน ชายแดนไทย-กัมพูชา พบร้อยละ 50 มีระยะแบ่งตัวอย่างครบวงจรในเลือด 48 ชั่วโมง ที่พบ รองลงมาอีก 3 ชนิด คือ พลาสโมเดียม ไวเวกซ์ (*Plasmodium vivax*) พลาสโมเดียม มาลาเรียอี (*Plasmodium malariae*) และ พลาสโมเดียม โอวาเล่ (*Plasmodium ovale*) ระยะการแบ่งตัวในเลือด ประมาณ 48-72 ชั่วโมง โดย 2 ชนิดหลังนั้นพบผู้ป่วยไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์

“พลาสโมเดียม โนวซี” เป็นเชื้อมาลาเรียชนิดที่ 5 ทำให้เกิดไข้มาลาเรียในลิงแสม และ ลิงกัง เป็นส่วนใหญ่ และเริ่มมีรายงานพบในคน โดยในประเทศมาเลเซียมีรายงานพบในรัฐซาราวัก ซาบา และปาหัง ในปี 2544-2549 มีผู้ป่วย 266 ราย จากการตรวจทั้งหมด 960 ราย นอกจากนั้น ยังมี รายงานผู้ป่วย ประปราย ที่ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ พม่า เชื้อชนิดนี้มีลักษณะพิเศษคล้ายกับ เชื้อ “พลาสโมเดียม มาลาเรียอี” ซึ่งเป็นเชื้อที่พบได้น้อยมากไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ โดยผู้ป่วยจากเชื้อ มาลาเรีย “พลาสโมเดียม โนวซี” จะมีอาการสำคัญเหมือนกับมาลาเรียชนิดอื่น ๆ คือ มีไข้สูง หนาว สั่น ตัวร้อนและเหงื่อออก แต่เชื้อจะมีการแบ่งตัวครบวงจรในเลือดเร็วกว่าใน 24 ชั่วโมง ปริมาณ เชื้อจะมีมากขึ้นในร่างกายและจะไปอุดตันตามเส้นเลือดฝอยเล็ก ๆ ที่ไปเลี้ยงตับ ไต ทำให้เกิดไตวาย ตับวาย ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงจนถึงขั้นเสียชีวิตได้ง่าย

สำหรับกลุ่มที่ต้องระวังตัวจาก ไข้มาลาเรีย เป็นพิเศษ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณแนว ชายแดนไทย-พม่า ไทย-กัมพูชา และ ไทย-มาเลเซีย เพราะมีโอกาสที่จะถูกยุงก้นปล่องกัดและแพร่ เชื้อ ไข้มาลาเรีย ได้ ดังนั้นหากอยู่ในพื้นที่ หรือเข้าไปในบริเวณป่าเขา ขอให้ระมัดระวังป้องกัน ตัวเองอย่าให้ถูกยุงกัด นอนในมุ้ง ทายากันยุง สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด หากมีไข้หนาวสั่น ปวดศีรษะ หลังกลับออกจากป่าหรือพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค ขอให้รีบถึงโรค ไข้มาลาเรีย ไว้ก่อน และรีบ ไปพบแพทย์ทันที พร้อมแจ้งประวัติการเข้าป่าด้วย เพื่อตรวจเลือดหาเชื้อมาลาเรียและให้ยารักษาที่ ตรงกับเชื้อ ซึ่งขณะนี้ยาที่ใช้รักษายังได้ผลดี แต่ผู้ป่วยจะต้องกินยาให้ครบตามที่แพทย์สั่ง เพื่อให้ รักษาหายขาดและไม่มีปัญหาเชื้อคือยาตามมา

Reference

นวพรรษ บุญชาญ “มาลาเรียสายพันธุ์ใหม่ จาก ลิง สู่ คน (เดลินิวส์)” (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://health.kapook.com/view4555.html> (19 กันยายน 2552).

..... “มาลาเรีย (ออนไลน์). แหล่งที่มา www.thailabonline.com. (19 กันยายน 2552).

สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง ควบคุมโรค. “มาลาเรีย” (ออนไลน์).แหล่งที่มา http://www.thaivbd.org/cms/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=23&Itemid=43. (19 กันยายน 2552).